

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

SZERKESZTŐSÉG,

hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő:
Füvészkert-utca 1079.

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven.

Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.

KIADÓ HIVATAL,

hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő:
Főiskola, háznagyi hivatal.

Tartalom. A meghamisítatlan protestáns egyház érdekében. Kálmánchelyi János. — A Brit és külföldi Biblia-Társaságról. Dr. Duka Tivadar. — Közügyein. Tisza-polgári missió. Sőrés János. — A pálfalvai ev. ref. leányegyház újonnan épült templomának és tornyának felavatási örömnepélye. Bodnár János. — Nekrológ. Nagy Frigyes 1847—1890. Sárkány Lajostól. — Dr. Pápay Imre 1856—1890. — Különlék. — Szerk. posta. — Hirdetés.

A meghamisítatlan protestáns egyház érdekében.

A „Közpapok Lapjának“ 35-ik számában „Állami egyház és protestantismus“ cím alatt egy tekintélyes protest. hittanártól vezérezkik jelent meg, melynek szellemi iránya, mint szerény véleményem szerint a protestantismus igazi szellemére vészes irányzat ellen felszólalni, mint protestáns ember, mint Krisztus érdemetlen közvitéze, kötelességemnek ismerem.

Köztudomású dolog, hogy a keresztény embervilágot napjainkban két ellentétes mozgató erő uralja. Az egyik az anyag-szellemi, a másik az erkölcs-szellemi irányzat.

Az anyagelvűség harcosainak jelszava: anyagi (tehát, ha kell, erőszakos) hatalom, testi jólét, fény, pompa, világ szerinti tekintély. Míg az erkölcs-szellemi irányzat híveinek főelve: függetlenség, egyetemes jólét a krisztusi világnézet szerint, tehát az egyéni, vagy egyes társadalmi osztályok őrjöngő hatalmi törekvéseinek romjain a közboldogság megalapítása, önmegtagadás, nagy szenvedések árán, ha kell, az erkölcs-szellem fegyverei, Isten, a szeretet eszményképe segítségével, békés úton, önkéntes hódolattal keresztülvé.

Büszke vagyok reá, mint magyar protestáns ember, hogy a mívelt világ legjava, mindig önként beismerte s beismeri: miszerint a magyar protestáns egyház erkölcsi

iránya idáig még mindig igyekezett megfelelni a magasabb világnézet e követelményeinek.

Szenvedett, rongyoskodott, éhezett, fázott; de mert független volt, de mert nem volt zsebében a világi hatalomnak (melynek országa bizony csakis e világból való), de mert a nép igazi érdekéhez voltak forrva, azzal organikus összeköttetésben lévén, anyagi mint szellemi érdekei: mindig tudta teljesíteni dicsőséges missióját.

A kifogásolt cikk írója többek között mondja: „hogy a magyar protestáns egyház ezelőtt visszaütött minden anyagi támogatást, mely a világi hatalomtól jött, annak volt értelme, — a hatalom a kiváltságolt osztályok, nem pedig a szabad nép kezében levén. De ma a helyzet egészen más“. Hát ez felfogás dolga. Például szerintem hazánkban inkább csak az alkotmányos formák tartatnak meg, azokat még mindig nem lengi át a valódi demokráciának éltető szelleme. A népfenség elvének érvényesülése a fontosabb dolgokban illusorius.

De tegyük fel, hogy hazánkban az állami hatalom igazán a szabad, az öntudatos népakaratnak volna a kifo-lyása, kérdem, nem lehet-e attól tartani, tekintettel a szabadság érdekeire még mindig kedvezőtlen európai viszonyokra, hogy egy szép reggelen egyszer csak arra ébredünk fel, hogy az absolutismus minden ponton kitűzte győzelmi zászlóját? És akkor az illető cikk írója meri-e hinni, hogy magyar protestáns egyházunk ki tudná szabadítani magát a hálóból, nem kerülne-e hosszú, nagyon hosszú időre szent egyházunk hajója az absolutismus vontató kötelére. Csak nézzünk szét e tekintetben elfogulatlanul azon államokban, hol a protestáns egyház államosítva van!

Hiában mondjuk azt, hogy azért, hogy az egyház szolgálja az államkincstárból húznák fizetésüket, önkormányzati jogunk épségben maradása esetében, lehetnénk függetlenek az államtól. A gyakorlati élet mást mutat. A kinek köszön-

hetjük leginkább anyagi jobblétünket, akarva nem akarva, annak érdekkörébe vonatunk. Az anyagi érdekek még az u. n. szentférfiakkal szemközt is nagyon erős kötelékeknek bizonyulnak.

És ne feledjük el, hogy nem kisebb ember, mint Tisza Kálmán mondta (kiről nagyon sokat lehet mondani, de azt józan észszel senki nem fogja mondhatni, hogy egyházunknak nem volna igaz hű fia), miszerint „ne vágyjon reá a magyar protestáns egyház, hogy az állam gondoskodjék egyházi szükségleteinek fedezéséről. Az állam nem ad ingyen semmit“. És ő még egy kicsit jobban is be tud látni ám a kulissák közé, mint a magunkfajta emberek.

Hogy a kath. papság, daczára az államtól nagyobb függésének, mégis mindig érvényesíteni képes specialis érdekeit az államhatalommal szemközt, az reánk protestánsokra épen nem lehet irányadó. Egyszerűen azért, mert gazdag javadalmaikat nem közvetlen az államtól kapják, s egy kicsit nagyobb erőt is tudnak kifejteni, ha kell, az államhatalommal szemközt, mint szerény protestáns egyházunk. De meg őket, intenciójoknál fogva, tudjuk, nagyon könnyen ki tudnak békülni a legdurvább abszolutistikus törekvésekkel is.

Tudom én azt, hogy világ szerint virágzóvá lenne egyházunk, ha oda dobnánk magunkat eszköz gyanánt az államhatalomnak, de benső becsértékünkben nagyon sokat, talán mindent veszítenénk.

Ne sovárogyunk azért a húsos fazekak után. Nagy annak az ára. Sokkal inkább mondjuk buzgóságosan: „Uram, ne vígy minket a kísértetbe“!

Igen, legyünk büszkék rongyainkra. A nyomorult világ nem fog ugyan megérteni bennünket. Mosolyogni fog rajtunk, de igazságot fog szolgáltatni nekünk talán már a legközelebbi jövő, mindenesetre az utókor hálája, a jók elismerése. Vagy „lélek lélek, de hogy élek“?!

Tudom én azt, hogy az emberi szellem kifejthesse a maga erejét, anyagi eszközökre van szüksége, hogy a sanyarú szegénység földjében elhervadnak az erkölcs-szellem virágai. De hát azt nem lehet általában még sem mondani, miszerint hazai protestáns egyházunk lelkészei olyan nagyon szegények volnának. Hát mikor sem Baldácsi-alap, sem domesztika, sem államsegély nem voltak, és mégis meg tudtunk élni, igaz, szegényesen, de meg tudtunk élni; sőt nevedtünk a magunk emberségéből. Csak mérsékeljük igényeinket és takarékoskodjunk.

Igen, én határozottan azt mondom: többet semmit el nem fogadni az államtól. A mit idáig kaptak s kapnak lelkészeink (illetve egyházunk), azt megérdemlik azon munkáért, mit az államnak, annak egyenes, bár közvetett pa-

rancsára, évenként megtenni szoktak. Dixi et salvavi animam meam.*)

Kálmánchelyi János.

A Brit és külföldi Biblia-Társaságról.

(Folytatás.)

Az alapszabályok egyike az, hogy oly fordításokat tessenek közzé a Biblia-Társaság, melyek az eredeti nyelvekből készültek, minden jegyzet és magyarázat nélkül.

A felekezetiességen felülemelkedő ezen társaság pártolást várt és csakhamar nyert is, Krisztus egyházának minden ágától. A keleti egyházak úgy, mint a nyugatiak sorakoztak a bibliaterjesztés ügye körül. Az angol királyi család, a porosz király, I. Sándor orosz czár egyenes pártolásban részesítették; a római egyház papjai, protestáns kartársaikkal versenyeztek a Biblia-Társaság szolgálatában. Fájdalom, ezen körülmény több idő óta nagyon megváltozott, ámbár olykor benéz bibornok is a Biblia-Társaság házába, mindamellert maiglan is a Társaság buzgó ügynökei, a kik között t. Millard Henrik úr, édes atyjának lelkes utóda, becses tanúságot képesek szolgáltatni arra nézve, hogy százezrekre, sőt milliókra rúgó példányt árúsítunk el úgy a keleti, mint a római egyház hívei között.

E századnak elején alig negyven nyelven nyomatott a szentírás, ma már a szám megközelíti a háromezretet; a világ minden nagy nyelve már is bírja az egész bibliát, a japáni volt az utolsó, mely épen a sajtó alól kikerült. A társaság keletkezése óta, 1804-től 1890-ik év júliusáig, százhuszonnégy millió kötet szentírás, részint teljes példányban, részint részletekben hagyta el sajtóinkat, körülbelül tizenegy millió font sterling költségen. Évenként átlag négy millió példány készül el, s naponta tizenhárom ezer könyv hagyja el raktárainkat; nyelv tekintetében a világ összes népességének háromnegyede már el van látva a szentírás szavaival saját anyanyelvén; de még igen messze vagyunk a végeztől.

A t. gyülekezet türelmével nagyon is vissza kellene élnem, ha megkísérteném elmondani egynémelyikét a sok érdekes élményeknek, melyek a szentírásnak annyi nyelven való átdolgozása, közzététele és elárúsításával vannak összekötve. Elárúsítást említék, ha nagyon is csekély áron, mert azt tapasztaltuk, hogy a könyvek ingyenes kiosztása céltalan, sőt olykor káros is, de számos esetben nagymérvű adományozások is történnek iskolák, kórházak s a közszolgálatok számára. Általában véve azt találjuk, hogy az ember többre szokta becsülni azt, a mire ha csak néhány fillérét is elkölti, mintha egyáltalában a könyv semmijébe sem került.

Oly népek nyelve van ezen lajstromba foglalva, melyek századunk első részében a kannibálokhoz tartoztak: képzelhetni tehát, mily nehéz volt ott a föladat, a szóhangokat megérteni s aztán azokat írott szavakba foglalván, a nyelvet grammatikai szabályok szerint megállapítani. Van itt több olyan nyelv, melynek az első, az egyedüli s tán a végső könyve a szentírás.

*) A fentebbi sorokat egy világi férfiú írta, egy szabolicsmegeyi földbirtokos. Ajánljuk, hogy olvassák el nagy figyelemmel és gondolkozzanak fölötte azon lelkésztársaink, kik az eddigi kálvinista papság szójárásosan szegényes, de ideális czélok után törő álláspontjával olyannyira ellenkező tanokat kezdenek mostanában hirdetni. Szerk.

A Biblia-Társaság történetében számtalan erre vonatkozó esemény közül kiválóbb s érdekesebb alig van, mint az, mely a míveltségnek nagyon is alacsony fokán álló, tán a legvadabb emberi törzsre, tudniillik a Csendes tenger szigetein élő nigrito fajra, vonatkozik.

1860-ban a Samoa szigetsoport lakosai számára, miután keresztyénekké lettek, a társaság tízezer egész biblia-példányt nyomtatott, a mi igen költséges vállalat volt, de a nép nagyon sürgette. A példányok számának fele egyszerű jubhörkötésben, a másik fele borjúbörben aranyozott szegélylyel volt kiállítva; mert így kívánta a nép, az elsőnek hét, a másoknak kilenc shilling volt az értéke, sok pénznek mondhatnók azt nálunk is egy bibliáért, de a nép nagyon vágyódott ezen könyvek után s nem sokalta azok magas árát, ha telhetőleg díszesen lettek kiállítva; az arany szegélyű készlet csakhamar mind elfogyott, s csak akkor vették az olcsóbbat, midőn a drágábból már többé nem kaphattak. A pénzforgalom ott akkor még igen gyéren divatozott, a nép tehát kókuszdió-olajat hozott fizetés fejében s oly nagy volt a tolongás az ügynökök udvarában, hogy embereket kellett fogadni az olajmérés és a beszéd elintézése végett. A tízezer példány néhány rövid év alatt teljesen elfogyott, s az olaj ára háromezerszáztizenny font sterlingben a Biblia-Társaság pénztárába lett befizetve.

Hasonlóképen a Tahiti szigetek századunk elején, sőt még 1817-ben emberáldozatok divatoztak, de a szentírás oda való behozatalán s a keresztyén vallás oktatásán, már annakelőtte több évvel, buzgó lelkek fáradoztak. 1818-ban megjelent az első biblia-fordítás tahiti nyelven. Itt is a könyv árát, mely akkor szinte magas volt, kókuszdió-olajjal fizették; a nép olykor mindenét oda vitte, hogy a könyvet bírassa, s gyakran 30—40 ladik várakozott a kikötőben, míglen az ígért kincs számára megérkezett. 1835-ben egy újabb kiadás látott napvilágot s a midőn az ó- és új-szövetség kéziratban elkészült, ebből háromezer teljes biblia s háromezer példány az új-szövetségből küldetett 1838-ban Tahitiba. Azon időben már ércpénz is volt ott forgalomban, egy példány ára került nyolcz, illetőleg négy shillingbe. A hatezer példányból álló összes küldemény rövid idő alatt elkelt. Egy második javított kiadás kész volt 1845-ben és egy harmadik 1861-ben, de a szükséglet még mindig nem volt fedezve s annakokáért 1874-ben ötezer és 1877-ben szinte ötezer példány került a piacra s valamennyi elkelt. A Biblia-Társaság 1880-ik évre szóló jelentésében azt olvassuk, hogy az Aequatortól délre fekvő szigeteknek körülbelül 183,000 lélekre számított lakosai, ideértve a Fiji szigetsoportot is, hat év lefolyása alatt hatezernégyszáz font sterlinget — néhány shilling híjjával — küldöttek Londonba bibliák árában.

Felemlíthetnék itt eredményeket, melyek Közép-Ázsia és Kelet-Indiában, China és Japánban, sőt a legsötétebb Afrikában is voltak elérve; továbbá a maorik és az amerikai indiánok között s Madagaskar szigetén; p. o. a malagasi biblia elkészítése tizenöt évi buzgó munkába került s tizenötezer font sterling lett útalványozva a Biblia-Társaság által annak előállítására.

Mindezen épületes események azonban távol esnek mi tőlünk, s én e téren kegyes türelmökkel tovább vissza nem élhetek, de ha szabad lenne még néhány perezre engedékenységet próbára tennem, kevés szóm lenne a Biblia-Társaság működéséről Európában.

Dr. Duka Tivadar.

(Vége köv.)

Közügyeink.

Tisza-polgári missió.

Egy Phoenixként hamvaiból újra életre kelt missiói egyház rövid egy évi multjára szándékozom itt e becses lapok olvasóinak figyelmét felhívni; ebből látható az, hogy mi is élünk, s a kitűzött cél felé, habár lassú lépésekkel is, de biztosan mozgunk, haladunk és így a minket kísérő bizalomra, figyelemre, pártfogásra protestáns egyházunk részéről méltatlanok nem voltunk s nem leszünk jövőben sem.

E missiói egyház Szabolcsmegye Tisza-Polgár községében szerveztetett a mult év október havában. Ki hitte volna azt, hogy e helyen, hol a XVII-ik században fényes virágzó egyházunk volt, hol erőszakkal nyomtatott el az evangéliumi igazság hirdetése az ellenfél részéről, valaha ismét visszaállítassék az!

Az 1710-ik esztendőbe írtak, midőn az irodalmi munkásságáról ismeretes Debreczeni Kalocsai János, debreczeni egyházmegye esperese, polgári ref. lelkész ajka elnémult, s vele együtt az életige fáklója is kioltatott. A népes Polgár község ref. lakosai szeretett lelkipásztoruk elszomorító halála után alig 8 év alatt széylésozlottak, készebbek voltak lakóházukat végkép elhagyni, mintsem a földesúr (egri káptalan) rekatholizáló törekvésének útát engedni.

Az isteni gondviselés végéremehetetlen bölcsesége szerint a szétszórt csontok azonban ismét megelevenedtek a legközelebbi években, midőn az alsó-szabolcsi s hajdúvidéki egyházmegye egész lelkesedéssel s buzgósággal karolta fel az itt szétszórtan élő ref. hívek lelki gondozását, a főtiszteletű egyházkerület s egyetemes konvent erkölcsi és anyagi pártfogása mellett. E buzgó ügyszeretet és áldozatkészség szüleménye az, hogy a mult év október havában Polgár városában, mint központon már egy önálló missionárius lelkészi hivatal állítatott fel, a tanítói köteleesség teljes összeköttetésével.

Ezeknek rövid felemlítése után, térjünk által most már az ez idő óta történt plánta-egyházat érdeklő nevezetesebb mozzanatokra.

Az első istenitiztelet 1889. szept. 29-én tartott meg alólírott által, a mikor is az úrvacsorája Polgár községében a ref. lelkész lak szobájában 40 hívő között kiosztatott. — Hogy mily lélekemelő ünnep volt ez híveinkre nézve, erről bizonyosságot tesz e becses lap mult évi 41-ik szám 373-ik lapja, hol ez első istenitiztelet lefolyása elég híven leíratott egy jelenlévő buzgó ref. lélek által. Istenitiztelet után presbyteri gyűlés tartott, melyen a lelkész lakon teendő átalakítások — tekintettel az iskolára — intéztettek el.

Állásom elfoglalása után igyekeztem, a mennyire az idő és körülmény engedte, magamnak a missió területének fekvéséről s szétszórt híveink számáról, azok szellemi képzettségéről biztos tájékozást szerezni, melyre vonatkozólag jelezhetem, hogy itt Polgár határában szétszórtan élő híveink leginkább a szomszédos megyékből szegénység miatt üldözött s bevándorlott emberekből állanak. Tekintettel arra, hogy a szegénység nagy gát, nem csodálkozhatunk, ha itt élő híveink között vannak olyanok, kik iskolázatlanok, és olyanok, kik nagy részben elfelejtették, mit gyermekkorukban megtanultak.

Hogy tájékozásom minél biztosabb, tökéletesebb lehessen, átmentem idejövetelem után T.-Csegére tiszt. Pethő Bá-

lint ref. lelkészhez, — kinek gondozása alá bíztattak híveink idejövetelem előtt, — meghallgatván az ő tanácsát és útását e missióra vonatkozólag. Ez alkalommal a missió területén lévő 21 népes tanyát 4 csoportra osztottuk fel gyülekezési helyül.

Az istenizteletet a lelkek számához képest elég számosan látogatják a hívek úgy a tanyákon, mint bent Polgár városában; különösen ünnepnapokon lehet látni, hogy szétszórta élő híveink mennyire igyekeznek fölkeresni az Urnak házáat, és ott a szent jegyeket mily buzgósággal igyekeznek magukhoz venni nők és férfiak egyaránt. Sajnos, hogy imaházunk még most sem épülhetett fel, — lelkészlak-telekkönyvezetési akadály miatt, — és így kénytelenek vagyunk még most is a parochia egyik nagyobb szobáját az isteniztelet tartására felhasználni, holott már az építkezéshez szükséges anyagok a parochia udvarán készletben vannak.

A megvásárolt lelkészlak kissé szerényen félrehúzódik a róm. kath. papilaktól, feltűnő dombon, melyet szemlélve, önkénytelenül reá gondol bárki is egy protestáns egyházunkért élni s halni kész főúr ama mondására: „én Magyarország minden dombján ref. templomot óhajtanék látni“.

Az egyházmegye missiói bizottsága által adott útásítás értelmében, minden harmadik vasárnap kimegyek a központból a nagyterjedelmű határ (9 □ mértföld) különböző részein eső népesebb tanyákra, hol istenizteletünket számosan látogatják még a más vallásfelekezet hívei is.

Istenizteletet tartottam 37-szer, részint prédikálással, részint úrvacsoraosztással egybekötve. Kereszteltem 20-at, eskettem két párt, temettem 12-t. Konfirmáltatott 1 fi. Látogatást tettem saját híveinknél hatvanegyszer. Felekezeti érdekeink megóvása nem kis mértékben gyakoroltatik; a felekezeti öntudat, az összetartás érzetét igyekezünk minden ponton fejleszteni.

Az egyház kiadásai részint a missió pénztárából, részint a hívektől begyűlt egyházi adóból (200—250 frt) fedeztetnek. Egyházi adóba fizetnek a hívek 2 frt 10 krt, özvegyek vagy vegyes házasok 1 frt 10 kr. Ez év január havában a gondnoki számadás presbyterium által megvizsgáltatott.

A lelkészlak elavult tetőzete a használható anyagok felhasználása mellett, még a mult évben idejövetelemkor kijavított, mely javítás költségeinek némi részben fedezésére nagytsz. Szeremlei József esperes úr 125 frtot volt szíves küldeni a missió pénztárából. A parochia befedete, átalakítása és az iskola berendezése 280 frtra tehető.

Iskolai alapra id. Fleischer Ferencz úr szeretett testvére néhai Fleischer Károly halála alkalmával 5 frtot, később büntetéspénzből 10 frtot, a helybeli Takarékpénztár 6 frtot, Tisza-Lökről pedig két ref. buzgó lélek 1 frt 50 krt voltak szívesek kezeimhez átadni.

Január havában mivel a temetőügy mindezideig elintézetlen maradt, özv. Munk Károlyné tiltakozását fejezte ki előttem a temetőbe való temetkezés ellen, de ez ügy nagy. esperes úr személyes közbelépése s barátságos kiegyenlítése folytán elintéztetett, és így most már temetőnkbe is szabadon temetkezhünk.

A missió területén lakó hívek ez év tavaszán összeíratlak és találtatott: 394 fi, 328 nő, összesen: 722 lélek.

Itt Tisza-Polgáron nem nemzeti, de felekezeti (katholicismus) áramlatnak vagyunk kitéve, levén itt körülbelől tízezer róm. kath., kiknek lelkiatyja már idejövetelem előtt, sőt azu-

tán is felemelte szavát ref. egyházunk ellen, s nem hogy helyeselte volna ennek szervezését, sőt kicsinyelte és sértegette azt, és mint hallottam, ezen eljárásának oka nem más volt, mint a tőlünk való félelem. E félelem nem volt alaptalan: népiskoláikban — mely a mai kor színvonalán alól áll — nevezett felekezetnek 120—140 tanuló is van egy tanító vezetése alá bízva; előmenetelt, eredményt fel nem mutathatnak, nem egy eset van reá, hogy a 3 vagy 4 évig iskolába járt növendék írni, olvasni, annyival inkább számolni nem képes, — a katechismus tanítása levén a földolog, — nem csoda tehát, ha a szülék megelégedve már a katechismus tanításával, a mi iskoláinkba hozták írást, olvasást, számolást tanulni óhajtó gyermekeiket.

Minden kétségen kívül áll, hogy az itteni áramlatnak az iskolai és templomi nevelés fegyverével állhatunk ellent. Ezt szem előtt tartva, szervezés után, azonnal egy szoba alakítottát a lelkészlakon iskolának, és azután a beiratkozás kezdetét vette. Beiratkozott 29 növendék (13 ref., 16 róm. kath.), kik — képzettségüket tekintve — két osztályba soroztattak be. Az első félévi vizsgát a szülék és községi előjárók jelenlétében ez év márcz. 5-ik napján tartottam meg az iskola tantermében, az évet záró vizsgát pedig június 23-án ugyancsak az iskola tantermében. Időközben elhalt 1, eltávozott 3; iskolát elhagyta 7. Ez iskolát elhagyott növendékek, illető szülék által 3 vagy 4 óra adattak fel, az írás, olvasás és számolás gyakorlása végett; tandíjelengedésben részesült 3 növendék.

Az iskola lesz az, mely erkölcsi értékünket az itteni felekezet előtt megmutatja főleg. Érzem, hogy az isteni gondviselés nagy dolgok elvégzésére rendelte életemet; nem könnyű a feladat, mely megoldásra várakozik; hiszem, hogy Isten ve-lünk leend, s erejét bennünk kicsinyekben kimutatja, megnöveli! Legyen meg az ő szent akarata!

Tisza-Polgár, 1890.

Sóres János.

A pálfalvai ev. ref. leányegyház újonnan épült templomának és tornyának felavatási örömmünepélye.

Szeptemberhó 7-én 10 órakor Ombod-Pálfalván az újonnan épült templom és bádogos torony felavatására megszólamlottak az istenizteletre és új zsenge kenyér elvételére hívogató harangok ércnyelvei. A helybeli és szomszéd egyházakból — mint méhraj a kasból — úgy jöttek gyalog és kocsin az avatási ünnepélyen résztvenni óhajtó kegyes lelkek, istenes hívek. A kisdud új templom belseje, díszes padjai, piacza és karzata alig volt képes befogadni a magasztos ünnepélyre összesereglett helybeli és vidéki közönséget. Peleskei Dániel ombodi orgonista-tanító jelesen éneklő kartársáival s az egész közönséggel lelki örömmel zengte bejövőre: „Örül mi szívünk“, fennállóra: „Jövel Sz. lélek Ur Isten“ s majd egy templomszentelésre alkalmas éneket. Utána Soltész János ombod-pálfalvai lelkész, egyházmegyei főjegyző tartott jeles alkalmi beszédet, melynek alapigéje volt (I. Kir. könyv 9 rész 3 vers). „Meghallgattam a te imádságodat és könyörgésedet; megszenteltem e házat, melyet építettél, abba helyeztetvén az én nevemet mindörökké; és ott lesznek az én szemeim és az én szívem mindenkor“. A beszéd tartalmát szívhez és észhez szólólag: az igazság, erkölcsi tisztaság, krisztusi szeretet, munkásság és ál-

dozatkészség, az isteni gondviseléstől segítve híven visszatükröztek. Beszéd végezte után Balogh István kiskolcsi lelkész, egyházmegyei tanácsbíró ágendázott, az új zsenge kenyeret és bort Sátor Dávid sz.-váraljai lelkészszel osztotta ki a nagy számú közönségnek. Az úriszentvacsora kiosztása után Sátor Dávid lelkész keresztelt meg két új szülöttet: egy fiút és egy leányt „*az Atya, Fiú és Sz. lélek Istennek nevébe, vagy tisztelérére*“.

Az istentisztelet befejezte után — mely délután félegy órákor végződött — a jelenvolt lelkészek: Bodnár János, Balogh István, Tóth Dániel, Sátor Dávid, Kató Béla, Kálmán Sándor és Bottyán Pál segédlelkész-tanító az avatási ünnepélyre rendezett barátságos ebédre Soltész János lelkészhez Ombodra mentek, hol az este beálltaig az együtt érző, Istent dicsérő kartársak kedves női vendégek körében lelki örömmel töltötték el az ünnepélyes időt. Este pedig a nép az ünnepély örömeire s az újonnan épült templom javára jótékony czélú táncmulatságot rendezett.

Végül méltányosnak és igazságosnak tartom megemlíteni azon ügybuzgalmat, vezetői gondozást, melyet az új templom-torony építése alkalmával Soltész János ombodi-pálfalvai lelkész, Lukács Mihály pálfalvai előkönyörgő, jelenleg már nagykárolyi ev. ref. tanító az egyház és iskola érdekében elkövettek; méltó megemlíteni hálás köszönettel és mély tisztelettel Ő Felségének a királynak e templomépítésre kegyelmesen ajánlt 100 frt adományát; özv. Márton Bálintné szül. Bartók Krisztina úrnőnek e szent czélra adott 100 frt adományát; Bodnár Antal tiszadobi gyógyszerész nejének Keleti Kornéliának a papi szószékre adott, díszesen kivarrott terítőjét; a tiszántúli főt. ev. ref. egyházkerület több rendbeli nagy kegyességű segélyezését; méltó különösen figyelembe venni a 152 lélekből álló pálfalvai leányegyháznak, az egyházi előljárásnak ernyedetlen hangyaszorgalmát, az áldozatkészséget, lelkesedést és kitartást, melyet oly dicsően kifejtettek.

Az Isten gondviselő szemei örökjdenek szüntelen e szent egyház fölött!

Bodnár János,
kakszentmártoni ev. ref. lelkész.

Nekrológ.

Nagy Frigyes 1847—1890.

Egy nemesen futott életpálya, tettekben gazdag hivatali állás, szeretettel környezett, öröklött szerénységgel hímezett, boldogító reményekben gazdag szív összetört birtokosa feletti búsongással tettük sírjába Nagy Frigyes huszti lelkészt, a legjobb barátot, családapát f. év szept. 21-én d. u. 5 órákor.

A gondolkodó ész megakad, a résztvevő szív megdöbben azon csapáson, mely e váratlan katasztrófával mindnyájunkat ért. A halál öldöklő angyalának sok keserű számítása között, melyekkel áldozatait kiszemeli, alig van vérezőbb, mint az, melylyel e kedves férfit körülölközött oly váratlanul kiszakítá. A bölcsőben rengő szórtalan gyermek, a hosszas szenvedések, sorvasztó betegségek által elhervasztott férfi, az elgyengült s csaknem tehetetlen öreg elvesztése, közönséges, megszokott munkája a múlandóság törvényének; de midőn egy tetterős, buzgó hivatalnok, példányszerű pap, gondos családapa, szerető rokon, igazi hű barát, élete legszebb korában, hivatali köteles-

ségének teljesítése közben, a remény fájának másodvirágása kezdetén, szótlánul, búcsúzás nélkül hirtelen, váratlanul roskad össze: nem lehet megdöbbenés nélkül, elviselni a veszteséget, nem lehet megmagyarázni a sötét végzet rombolásának okait.

Egész egyházi pályája folytonos munka és ügybuzgóság közt folyt le. Mint a máram.-ugocsi egyházmegye legtöbb hívatalt viselő tagját mindenütt ott találjuk a közügy szolgálatában. Halála előtt is néhány nappal mint az egyházmegye képviselője az esperes betegsége folytán — a Károli G. ünnepélyen jelenvolt. Ott régi barátai, ismerősei viszontlátása feletti öröm és vidámság, a boldogság bizonyos zománczával ragyogtatta körül arczát. Mi, a kik láttuk s vele együtt voltunk, álmodni sem mertük, hogy az ott megjelent 4—500 lelkész közül ő lesz a halál első zsengeje. Haza jövén a gönczi ünnepélyről, az úti fáradoalmak miatt némi bágyadtságot érzett testében, mely most bizonyos, hogy a halál követte volt; de azért három nap mulva, egy hozzá közel álló kedves emberének gyászában részt veendő, mint pap egy temetési aktus végzésére elég erőt érzett magában. Alig kezdett azonban a gyászbeszédhez, pár percz alatt — ezen szavakkal: „rosszul vagyok“ összeroskadt s többé fel sem kelt. Ott a gyászos család hajlékában, saját házán kívül, gyermekeitől, öreg szüleitől távol 10 percz mulva végezte be drága életét. Azok, kik közvetlen látták a veszteséget, a csapást, nem hittek szemöknek, marasztani kezdték, hogy ne távozzék még tőlök, ne hagyja még itt őket, csak legalább egy pár búcsú-szót mondjon, melylyel háza elrendezése felől intézkedniessenek. Nem, a végzet erősebb volt. Nem birták megmarasztani. Még a harangok is neki segítettek, melyek az általa félbehagyott temetést jelezték. — Csengni-bongni kezdtek, s elnyomták zokogásuk s marasztaló kérésök szavát. Ne hallja ő azt meg, hogy legyen álma szelíd és zavartalan. Óh az is lesz! mert három évvel előtte elköltözött drága neje, kinek porladó teste mellé temettük, kinek temetésén nem kevesebb könyvet hullattunk, segít neki a nyugalmat biztosítani. Én sem zavarom azért álmát tovább, bár szeretnék még elmerengeni baráti szívének kedves emlékei felett. Élt annyit, tett és fáradozott annyit, hogy megkívánja a nyugalmat. Azaz kevesebbet élt, mint a mennyi szükség lett volna még életére. Az egyház, a társadalom legtöbbet vesztett benne, többet mint 4 gyermeke, kik az édes rokonság kebelén hű ápolást találnak. Vesztett a baráti kör, mely szívének őszinte igazi melegségét nem tudja felejteni.

Nagy Frigyes született Kigyóson Beregmegyében 1847. jul. 6-án. Az elemi iskolákat ott végezvén, 1857-ben M.-Szigetre, onnan 1860-ban Sárospatakra ment. Itt a gymnasiumot és theológiát elvégezte. Kápláni és papi vizsgákat Debreczenben tett. Halmiban atyja mellett káplán, később 1870—1883-ig F.-Ardóban lelkész volt. Azután mint huszti pap működött, lelkiismeretesen, valódi papi jellemmel. Egyházmegyéjét mint főjegyző, tanácsbíró, iskolalátogató, levéltárnok, számvevőszéki egyházi elnök, egyházker. képviselő, tanügyi bizottsági elnök stb. stb. oly híven szolgálta, hogy az ellentétes érdekek kiegyenlítése — az ő szerénységével párosult igazságosságát a közszájon nevével együtt hordozta. Nejét, kivel 14 évig a legboldogabb házasságban élt, 1887-ben elveszítette, mely veszteség azóta féregként bántotta szívéét. Négy gyermekének, kik közül már kettő gymnasiumi pályán van, — mostanában készült új anyát adni, de nem várt menyasszonyául a halál ajánlkozott. Az orvosi látélet szerint szívszélhűdés oltotta ki életét. Iskolai pályájának, kitűnő tanulási képessége mellett —

legkimagaslóbb pontja az, hogy testvérjével, mostani halmi ügyvéddel együtt nyerték el a sárospataki tanári kar által kitűzött 40 o. é. frtos pályadíjat, „A magyar nemzetiségek története“ című művel.

Most Isten veled kedves drága lélek! Pihend szeliden, békén síri álmodat! Legyen könnyű a föld hantja!

Sárkány Lajos.

Dr. Pápay Imre 1856—1890.

Mult számunkban jeleztük már röviden Dr. Pápay Imre halálát, ki mult hó 20-án elhunyt Bőszörményben. A megboldogult öt éven át segédtanár volt debreczeni főiskolánk jogakadémiáján, az 1882—83. tanévben a peres és perenkívüli eljárást és a magyar közigazg. jogot, a következő négy isk. évben pedig az osztr. polg. magánjogot és újra a magyar közigazg. jogot tanítván. Később megtört a munkás ifjú férfi szellemi ereje s a halál már váltság volt reá nézve. Lengyel Imre úr, debreczeni főiskolánk gazdasági tanácsosa vejét gyászolja az elhunytban. A megtört lélek immár újra megerősödött s békességet talált hitünk Fejedelménél. Legyen nyugodt síri álma.

Eltemettetett a megboldogult mult hó 22-én d. e. nagy részvét között. Gyönyörű, vigasztaló és fölemelő egyházi beszédet tartott fölötté nt. Szeremley József esperes-lelkész úr. A temetés alkalmával felolvastatott a következő életrajz is, melyet egész terjedelmében közlünk:

„Ama gyászokorsóban nyugosznak néhai doctor Pápay Imre köz- és váltó ügyvéd porlandó részei, ki is született néhai esperes és reform. lekipásztor Pápay Imre és jó fia kora halála felett kesergő Tegze Zsuzsánna szüleitől az 1856-ik évi január 19-én.

Az elnyugodott tudományos ösmereteit először a helybeli, később a debreczeni főiskolában szerezte, és miután hajlama a jogi tudományok iránt nyilvánult, azokat igen nagy szorgalommal és buzgósággal tanulmányozta, úgy hogy a budapesti tudományos egyetemen 1880-ik évben már jogtudorrá avattatott fel, 1882. év január havában pedig köz- és váltó ügyvédi oklevelet nyert, melyeknek birtokában aztán a gyakorló ügyvédi pályát Debreczenben azonnal megkezdte, de egyszersmind ugyanazon évben a debreczeni jogakadémián helyettes jogtanári székbe helyeztetett, és ez időtől fogva 5 éven át oly szellemi munkásságot fejtett ki, hogy úgy gyakorló ügyvédi s jogtanári, mint hajdúmegyei bizottsági tagsági és vármegyei tiszteletbeli főügyészi hivatását teljesen betöltötte, s e mellett irodalmi téren is több dolgozatai jelentek meg.

Házasságra lépett a boldogult 1885-ik évi szept. 10-én itteni birtokos, jelenleg debreczeni lakos, Lengyel Imre nyugalmazott kir. törvényszéki bíró leányával, Lengyel Idával, kivel a legpéldásabb egyetértésben, tiszta igaz szeretetben, zavartalan boldogságban élt, egészen mult évi május haváig, a midőn egészen váratlanul lepte meg elsőben szellemi életét s munkásságát megzavaró súlyos betegség, mely később testi szervezetét is megtámadván, a munkás és hasznos ifjú életét kioltá folyó hónap 20-ik napján déli 12 és fél órakor.

A boldog házasság gyümölcsei a kora árvaságra jutott Ida 3 éves és egy fél éves Anna leányai, kik még nem sejtik a súlyos veszteséget, mit a páratlan jó férj, a gyöngéden sze-

rető apa, a közszeretnek örvendett jó barát, hű testvér, szüleit tisztelve szerető fiú elhunytá által szenvedtek, — kinek hosszas és súlyos betegsége alatt is minden szabad percében való gondolata nevének és rajongásig kedvelt gyermekeinek boldogítására irányult.

Elhunytát gyászolják legközelebbről hű élettársa és immár özvegye, Lengyel Ida kis árváival, apósa Lengyel Imre nevével U. Szabó Máriával, sógorai ifj. Lengyel Imre h.-szoboszlai kir. járásbíró Soltész Erzsébet nevével, Irma kis leányukkal, Márk Endre debreczeni köz- és váltó ügyvéd nevével Lengyel Emmával, úgyszinte jó és szerető édes anyja özv. Pápay Imréné Tegze Zsuzsánna, ki leányával, a boldogult testvérével Vilmával súlyos betegségében páratlan odaadással és szorgalommal ápolták mind haláláig, továbbá testvérei Károly városi adópénztárnok nevével Pozsonyi Erzsébet és Irma, Jolán, Erzsike leányaival, Kálmán kabai orvos nevével Maléter Irmával és Hilda kis leányával.

Áldás és béke lebegjen hült porai felett. Legyen csendes síri álma, melyet a boldog feltámadás és viszontlátás hitünkben táplált reménye kísér.

Különfélék.

Tisztelettel kérjük lapunk hátrálékos olvasóit, hogy a lap folyó évi előfizetési árát mielőbb legyenek szívesek kiadó-hivatalunkhoz beküldeni. Szinte resteljük kiírni, hogy még a mult évekről is vannak hátrálékosaink, és a folyó évről az előfizetési pénzeknek még nagyobb része kinn van a lap fizetni nem szerető egyes olvasóinál. Ismételtén kérjük, fölhívjuk ezeket, hogy kötelezettségük teljesítése által könnyítsék meg a mi munkánkat s ne vegyék el kedvünket ezen mi feladatunk nyugodt, odaadó szeretettel való végezésétől. Szerk.

Debreczeni főiskola. A főiskola ez évi széniora, Nagy Gyula, mult hó 27-ikén tartotta székfoglaló értekezését, melynek tárgya volt: a szentség ószövetségi fogalma. Először is az arab, arám és szyr nyelvek segélyével kimutatja, hogy a „szent“ és „szentség“ szavakkal fordított héber szó alapjelentése ez: elválasztott, elkülönített. Aztán érintve a szentségnek eddig található — többnyire egyoldalú — meghatározásait, áttér arra, hogy mit ért az ószövetség a szentség alatt: 1) Istenre nézve; 2) tárgyakra nézve; 3) emberekre nézve. Istenre nézve a szentségnek három jelentése van, u. m. a) metaphysikai, mely szerint Isten el van választva a világtól, annak felette áll; megközelíthetlen; kiábrázolhatatlan; szellem; ki van véve a tér és szellem határai alól akarátára nézve, tehát mindenható; tudására nézve, tehát mindentudó; lételére nézve, tehát örökkévaló és mindenütt jelenvaló; b) erkölcsi, mely szerint Isten felette áll a bűnnek, azt gyűlöli és megbünteti; tiszta; c) harmadik jelentése a szentségnek Istenre nézve a nagyság, dicsőség, hatalom. Tárgyakra nézve a „szent“ jelző kettőt jelent, u. m. a) az a tárgy ki van véve a mindennapi használatból; b) Istennek van adva, az ő sajátja. Emberekre nézve szintén kettőt jelent, u. m. a) ki van véve a népből, a profán tömegeből; b) mint Isten szolgálatára rendelt, Istenhez tartozik. Izráelre nézve pedig azt jelenti, hogy e nép a) Isten által ki van választva a népek nagy tömegeből, s mint ilyen b)

Istennek népe, tehát tartozik magát úgy viselni, hogy Jehovához méltó legyen. A nagy gonddal és komoly tanulmányal írt értekezést szép számmal összegyűlt akad. hallgatókon kívül Dr. Karsa István igazgató, a theologiai összes tanárok s még 2—3 városi érdeklődő úr hallgatták meg. Az eskütétel után velünk együtt minden jelenlevő igaz szívből kívánt szerencsét a főiskola szép tehetségű ifjú széniorának.

Tanulók száma a debreczeni főiskolában. Befejeztetvén immár főiskolánkban a beiratások, közöljük tanítványaink számát hiteles adatok szerint. Hittanhallgató van: végzett 6; negyedéves 11; harmadéves 11; másodéves 19; első éves 23, összesen 70. Joghallgató van: negyedéves 19; harmadéves 25; másodéves 34; első éves 33, összesen 111. — Főgymnasiumunk növendékeinek száma következő: I-ső osztály: 94; II. o. 80; III. o. 75; IV. o. 93; V. o. 64; VI. o. 57; VII. o. 60; VIII. o. 72, összesen 595. A négy alsó osztályban az eddig is fentartott párhuzamos osztályok ezen isk. évben is fentartanak, sőt a 4-ik osztálynak mostan 93-ra emelkedett látszáma arra nyújt kilátást, hogy a következő évben aligha lesz kikerülhető az 5-ik osztályban is párhuzamos szakasz felállítására. A VI. és VIII. osztályok növendékeinek száma négygyel, illetőleg tizenkettővel meghaladván a törvényes létszámot, a miniszter jóváhagyásának kikérése határozatott el, hogy ne legyen szükséges e néhány ifjú miatt párhuzamos osztályokat állítani föl, illetőleg hogy ne kelljen az utolsó napokon jelentkezett ifjakat főgymnasiumunk kebeléről visszaútitani. — A tanítóképezde növendékeinek száma pedig következő: IV. o. 26; III. o. 29; II. o. 35; I. o. 24, összesen 114. — A főiskolában elhelyezett elemi osztályok növendékeinek száma: V-ik oszt. 95; VI-ik oszt. 44, összesen 139. Gyakorló iskola I—IV. oszt. 62. I. oszt. 70, II. oszt. 71, III. oszt. 66, IV. a) oszt. 61, IV. b) oszt. 55, összesen: 524. Összevéve a tanulók számát: (hittanhallgató 70, joghallgató 111, gymn. tanuló 595, tanítóképezdei növendék 114, elemi iskolai gyermek 524) e számok együtt 1414-et tesznek ki. Ennyi tanuló tanul főiskolánkban, közvetlenül a mi iskolai hatóságaink vezetése alatt. Theologiai tudományokat 5, jogi tudományokat 6, bölcseletietket 10 tanár tanít a két akadémián. A gymnasiumban 13 rendes, 4 helyettes és segéd-, s 2 melléktanár, a tanítóképezdében 5 rendes és 3 melléktanár tanít. Az elemi osztályokat 7 tanító vezeti. A tanárok közül többen az intézet több ágában foglalkozván tanítással, a főiskola tanerők összes száma: rendes tanár 31, helyettes, segéd- és melléktanár 7, összesen 38, és az elemi iskolai 7 tanító.

Debreczeni ev. ref. egyházközség. Egy kiváló fontosságú javaslat jelent meg közelebb városunkban, mely a debreczeni ev. ref. egyházban tervezett lelkészi — parochialis — körök felállításával kapcsolatos szervezetről szól. E javaslatot részletesebben szándékozunk ismertetni. Most csak annyit jegyzünk fel róla, hogy az városunkban hét lelkészi kört óhajt alakítani, még pedig azon czéllal, hogy lehetővé tegye a lelkészi gondozást, felkarolja a szegény- és árvaügyet, fejlessze a népoktatást, s ezek által a vallásos-erkölcsi élet áldásosabb eredményét eszközölje. A munkálat négy részre oszlik fel s egyik legérdekesebb pontja az, mely a debreczeni egyháznak egyházmegyévé alakulását javasolja. Ismétljük, hogy e munkálatot részletesebben óhajtjuk ismertetni, mert sokkal fontosabb annak a tárgya, mintsemhogy egy rövid referárával egyszermindenkorra tülehetnénk rajta.

Hármas jubileum. A jövő évben lesz 50 éve annak, hogy

Kun Bertalan miskolci ref. püspök mint lelkész működik, és 40 éve annak, hogy e tisztét a miskolci ekléziában tölti, s végül 25-ik éve annak, hogy püspökké választották. A tiszán-inneni ev. ref. egyházkerület múlt hó 16-án tartott közgyűlésében egyhangúlag és a legnagyobb lelkesedéssel elhatározta, hogy nagyérdemű püspökének a jövő évben megünnepli hármas jubileumát. Az ünnepély rendezésére az alsó-borsodi egyházmegyéből bizottságot küldtek ki, melynek elnöke báró Vay Béla.

A ref. lelkészek országos értekezlete szept. 30-án és okt. 1-én megtartatott Budapesten az evang. egyház deáktéri épületének dísztermében. A hozzánk beküldött eredeti tudósítás csak az első nap tárgyalásaival foglalkozván, mivel az érdekes mozzanatokban bővülködő értekezletről szóló referátát egyszerre óhajtjuk közölni, most csak annyit jegyzünk föl, hogy az értekezletet Asztalos György n.-károlyi lelkész, mint a szervező bizottság elnöke nyitotta meg; majd korelnöknek Osváth Imre sarkadi lelkész s az ő elnöke alatt egyházi elnöknek Asztalos György, világi elnöknek Kovács Albert b.-pesti theol. tanár, országgyűlési képv. választattak meg. Az értekezleten jelenvolt mintegy 150 református és 1 evang. lelkész. Készült a n.-károlyi memorandum mellőzésével egy új elaboratum azon tartalommal, hogy a konvent a törvényhozás útján hasson a lelkészek szomorú anyagi helyzetének javítására.

A gymnasiumi görög nyelv-tanítás. E cím alatt az „Egyetértés“ múlt hó 21-iki számában új adatokat közöl arra nézve, hogy a gymnasiumi tanulók, illetőleg az V. osztályú növendékek közül hány jelentkezett a görög nyelv és hány az azt helyettesítő tantárgyak tanulására. Nevezett lap már 94 gymnasiumból szedett össze teljesen megbízható adatokat s még csak mintegy 10 intézetből nem érkeztek be hozzá adatok. Jegyezzük meg a szoros igazság kedvéért, hogy e 94 intézet között több van már olyan, mely nem a miniszter közvetlen felügyelete alatt áll. A kimutatott 94 intézet összes növendékeinek száma 27,780, az V. osztály növendékei közül görög nyelvet tanul 2464, nem tanul 626. Az eddigi adatok szerint tehát a miniszter, a parlament mindkét háza s a tanárok nagy többségének várakozása ellenére az V. osztályú tanulók 74.55%-ja választotta a görög nyelvet s csak összesen 25.45% lépett arra az útra, melyet számára a Csáky-féle törvény megnyitott. Oly adatok ezek, melyek míg kellemetlenül lepik meg a görög nyelv elleneseit, egyszermind felülhaladják e nyelv barátainak legvérmesebb várakozását is.

Máramaros-Sziget. A következő rövid, de sokat mondó tudósítást kaptuk e helyről, melyet nagy örömmel sietünk olvasóink tudomására hozni: T. Szerkesztő Ur! Becses lapjának olvasóit egy kellemes hírrel óhajtom meglepni, — mert tökéletesen hiszem, hogy protestáns hitrokonainknál hasonló kellemes érzést szül a nemes jótékonyság azon híre, mely reánk olyan örvendetesen hatott. Egyházközségünk főgondnoka, tek. Szöllősy Antal úr, befejezetlenül álló templomunk rendezési költségeire 1000 frtot adományozott. „A jó kedvű adakozót szereti az Isten“ (2 Kor. IX. 7.). Kiváló tisztelettel M.-Szigeten, 1890. okt. 2. Szikszay Zoltán, ev. ref. lelkész.

Károli Gáspár emléke. Ujabban Jakab Antal penyigei lelkész úr, egyháza részéről a síremlékre 1 frt 54 krt, a szellemi emlékre 2 frtot, Bajza Antal álmosdi lelkész úr pedig szintén egyháza részéről a két emlék közt egyenlően megsz-

tandó 6 frt 50 krt küldött be lapunkhoz. Ujabban gyült eddig nálunk a síremlékre 17 frt 24 kr, a szellemi emlékre 16 frt 70 kr, együtt 33 frt 94 kr. A Miskolcra már beküldött 650 frt 40 krral együtt gyült lapunknál összesen 684 frt 34 kr. Az újabb gyült összeg takarékpénztárban kamatozik. Szerkesztőség.

Adomány Resicza-Bánya javára. Barkász Albert méhteleki lelkész úr, gyülekezete részéről 1 frt 66 krt küldött be lapunkhoz a nevezett missiói egyház javára. A korábban (34-ik számunkban) már nyugtázott két forinttal együtt 3 frt 66 kr van nálunk e célra, melyet illető helyére közelebb elküldünk. Szerkesztőség.

Ilosvai körlelkészség. Az erdélyi ev. ref. egyházkerület igazgató tanácsa mult hó 22-én ilosvai körlelkészsé Csák Emil sz.-somlyói segédlelkészt nevezte ki. Örülünk jó emlékezetben tartott derék tanítványunk e jól megérdemelt előléptetésén. Ő a mező-berényi, nehéz körülmények közé sodort egyházban minden erőt megpróbáló, lelkiismeretes hűséggel szolgált rövid idővel ezelőtt. Méltó tehát, hogy mint hű munkás jutalmát találta. Segítse őt a jó Isten új állomásán, hogy hirdethesse az Ur ígését híveinek meglegedésére, lelki épülésére. Rokonszenvünk, becsülésünk kíséri őt a testvéregyházkerületben is, hova őt a gondviselő Ur keze vezette. Legyen szerencsés és boldog.

Halálozások. Szél György bárándi ev. ref. lelkész neje, szül. Béressy Borbála asszony életének 70-ik, házasságának 34-ik esztendejében, hosszas szenvedés után szept. 28-án elhunyt szept. 30-án d. u. 3 órakor a templomban tartott gyászima után eltemettetett. Imádkozott fölötte, szívből jövő szép imádságot mondván, László János n.-bajomi lelkész. Gyászolják az elhunytat férje: Szél György, gyermekei: Szél Kálmán, nejevel Poroszlay Idával; Szél György, nejevel Bencsik Juliskával; unokái: Kassay Béla, Kálmán, Ida; Szél Ida, Kálmán, Viola, György; testvérei: Béressy Sámuel, nejevel Tikos Annával; özv. Béressy Dánielné, Szele Viktória s a többi rokonok. — Imé, egy egész aroni generáció áll az elhunyt jó feleség, anya és nagyanya sírja fölött. Egyházunk agg Simeona találjon vigaszt a viszontlátás boldogító hitében. A gyermekek és unokák bánatát enyhítse a tudat, hogy a ki 70 éven át Istennek és embereknek tetszőleg, mások boldogítására élt, az teljesítette már minden kötelességét, s annak fejére méltán tűzethetik a mennyei korona. Nyugodjék békében az elfáradt vándor! Szelid emlékezet ápolja sírja virágait! — A bécsi evang. theologiai fakultás egyik jeles professora, Dr. A. Ritter Vogel v. Frommannshausen szeptember 11-én 68 éves korában elhunyt. Bécsben 1861 óta működött áldásdúsan, mint az újszövetségi exegesis tudós tanára, egészen e f. évi ápriliséig, a mikor öreg korával járó erőfogyatkozása alapján, nyugalmaztatását kérte. Ifjabb éveiben több szakmunkával keltett figyelmet a theol. irodalomban s a greifswaldi egyetem 400-ados jubileuma alkalmából a theologiai doktori ranggal tüntettetett ki, honoris causa. Sok cikket közölt a Herzog-féle encyklopédiában több tanulmányt az Ullman-féle Studien und Kritiken című tudományos szemlében. Hallgatói nagy figyelemmel esüngtek világos, folyékony, mélyreható szabad előadásán s ragaszkodtak hozzá. Áldás poraira!

Megjelentek s beküldettek hozzánk a következő irodalmi művek. 1. Keresztyén egyháztörténelem. Negyedik korszak. Második rész: a XVIII. és XIX. század főbb esemé-

nyei. Irta Balogh Ferencz, a theologiai akadémia egyik tanára a debreczeni református kollégiomban. V. füzet. Debreczen. Harmathy Pál kiadása. Csáthy Ferencz és társa bizománya. Pár héttel ezelőtt közöltünk e műből mutatványul egy cikket, s midőn most a munka megjelenését örömmel konstatáljuk, ígéretet teszünk, hogy azt mielőbb ismertetni fogjuk. Most csak annyit jelzünk, hogy e kötet 96 lapra terjed, s ára mindössze 70 kr. — 2. Siralmas ház. Ujabb halotti énekek gyűjteménye ev. reform. keresztyén családok számára. Összeírta Kádár Imre karczagi ev. ref. tanító. Átnézte Kálmán Farkas gycmai ev. ref. lelkipásztor. Karczag. Szódi S. kiadása. Ismertetni fogjuk.

Máté-Szalka. E helyen ugyanezen címmel egy társadalmi irányú hetilap jelenik meg, melynek szerkesztését a mult hétnapban Havas Gyula, ottani ev. ref. segédlelkész vette át. Sok szerencsét és türelmet kívánunk szép tehetségű ifjú barátunknak ez új feladatához.

Lelkészképességi vizsgák. Multkori hírünkkel ellentétben közöljük, hogy a püspöki hivatalnál nem 20-án, hanem 19-én d. u. 4 órakor kell jelentkezni lelkészképességi vizsgákra. A vizsgák pedig 20-án és 21-én tartatnak. Kérjük, vegyék ezt figyelembe a vizsgát tenni szándékozó tiszteletes atyafiak.

Szerk. posta. Több egyházmegyei gyűlés lefolyásáról érkezett hozzánk e héten tudósítás. Jövő számunk legnagyobb részét ezek közlésére szánjuk.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

HIRDETÉS.

Pályázat.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerületben, a sz.-szolnoki egyházmegyébe kebelezett sz.-somlyói egyház segédlelkészi és egyszersmind az esperesi iroda vezetői állomására ezennel pályázat nyittatik.

Javadalma:

1. Egy bútorozott szoba (ágynemű nélkül).
2. Készpénz 255 frt 35 kr.
3. Az esperes asztalánál teljes ellátás és a végzett parochialis actusokért a palástdíj. (Ez utóbbi évi 100 frtra tehető).

A rendes segédlelkészi tisztén felül kötelessége a községi elemi, és a róm. kath. algymnasiumba járó ev. ref. növendékeknek a vallást heti 8 órán tanítani és az esperesnek az ügykezelésben segédkezni.

Pályázati határnap október hó 20-ika. Folyamodványok kellőleg felszerelve alólírt espereshez küldendők Sz.-Somlyóra.

Nagy László
esperes, egyházker. közügyigazgató.